

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., duns la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu l'ia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usiorn prin assemnatiunile postei statului, adrestate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 19.

Sibiu, Mercuri 5/17 Martiu.

1880.

Totu cestiunea agraria ilustrata cu altu exemplu*) relativu la art. din Nr. 12.

„Rusticus praeter mercedem laboris nihil habet.“ Éca spiritulu tuturoru legiloru feudali, cuprinsu in acésta sententia barbara! Cei ce nu cunoscú diversele clase ale locuitoriloru acestei tieri, aru poté crede, că acestu spiritulu a disparutu din tîer'a noastră atunci candu s'au sfarmatu catusiele feudali.

Nici decátu! Din contra, spiritulu de netolerantia, de persecutiune si de apasarea poporului, acea lacomia de a rapi tóte drepturile civili si politice dela nobili si a'i restringe pe acestia in tóte drepturile loru; acestu spiritulu a trecutú intr'o dosa fórté mare si la generatiunea de astadi a feudaliloru, care de 32 de ani se manifesta neintreruptu in tóte afacerile loru fatia cu poporulu! Insusi „Pesti Napló“ a disu si scrisu de nenumerate-ori in cei 14 ani din urma: „Suntemu din natur'a si din educatiunea noastră natiune aristocratica, care vrea pentru sine privilegiu, prerogative, superiortate, fóra care credemu că nici nu potemu se existemu.“ Are tóta dreptatea „Pesti Napló“.

Este aprópe peste poterile omenesci a purtá, tempu asia indelungatu, o lupta continua in contra privilegiului, precum vedemu că au purtatu, mai porta si astadi mii de comune din Ardélu numai pentru castigarea drepturiloru garantate loru prin legi!

Din miile de casuri ve descriemu aci érasí numai unulu, din care veti poté judecă, daca contrarii nostri se conducú séu nu, inea si astadi de spiritulu legiloru Verböcziane.

Comun'a Fenesielu, situata la póla muntiloru apuseni, castigandú-si inea in var'a an. 1848 mandatu compulsoriu, in tómn'a acelu anu comisiunea esmissa a esitu in faci'a locului si dupa tóte formele vechi au ascultatú sub juramentu mai multi martori in caus'a dreptului de lemnaritu din padurile aflatóre pe hotarulu comunei. Aci urmédia essenti'a acelorú fassiuini: „a kérdezdető közönségnek roppant

*) Discussiunea acestei cestiuni de viétia pentru tîer'a intréga, curge neincetatu si cu mare zelú in press'a magiara si intre membrii dietei unguresci. Ne este noue permisú a stá muti in faci'a ei? Red.

sok erdeje volt, mert azon nagy kiterjedésű erdőknek, melyek egy fél mértföldnyire terjednek, nagyobb része mind a falué volt, de erdölési jogaiktól volt földes uraik által fosztattak meg rendre.“ Adeca pe romanesce: „Comun'a investigátóre avuse paduri fórté multe, pentru-cá partea cea mai mare a acelorú paduri intinse pe unu teritoriu mare cá de unu diumatate de miliariu, a fostu a satului; inse fostii loru seniori feudali i-au spoliatu successive de tóte drepturile paduritului.“

De si dreptulu de lemnaritu alu sateniloru érá pe deplinu doveditu prin investigatiunea susu atinsa, totusi dupa desfiintierea iobagiei nici o bucata de lemnú nu le érá ertatu a folosi din padurile comune, fóra cá se fia pedepsiti la platirea daunei si cá prevaricanti la arestu greu.

Asia nu le remase alta, decátu a alergá la deregatoriile administrative si militare de atunci, pentru cá se'i reasiedie in folosint'a drepturiloru avute.

In anulu 1852 sub Nr. 25.221, sateniú suplicara la gubernátorele principe Carolu Schwarzenberg; in anulu 1853 Nr. 2391 la subcomissariatulu din Gelau (Gyalu) si dupa aceea la comissariatulu din Clusiu; sub Nr. 13.489 la comand'a militare a districtului Clusiu; totu in anulu 1853 sub Nr. 3052 se plangu cu amaru intr'o prea umilita suplica de a dreptulu la Maiestatea sa, cumcá dela desfiintierea relatiuniloru feudali au fostu siliti a plati pentru pascuatiune si lignatiune 2000 fl. v. v.; in anulu 1854 sub Nr. 5680 recusera la ministeriulu de interne.

In urm'a acestorú suplice si recourse s'au facutu din anu in anu cercetari, s'au ascultatú sub juramentu martori din tóte satele vecine, dar decisiune definitiva nu s'au adusu pàna in anulu 1864.

Resultatulu acestorú lupte de 16 ani pe cale administrativa a fostu destulu de tristú pentru locuitorii comunei Fenesielu, de si dreptulu loru érá pe deplinu documentatu. Că-ci adeca prin cancelaria aulica sub Nr. 416 ex 1864, comun'a fu indreptata pe calea legeri urbariale, si nu se dá locu cererei loru cá se capete gratuitu lemne de focu din padurile comune.

In anulu 1858 s'au infintiatu in Transilvani'a

tribunalele urbariali, pe care poporulu le numiá domnesci.

Comun'a F. in anulu 1859 sub Nr. 481 isi presentase actiunea la tribunalulu din Clusiu pentru segregarea paduriloru, cerendu partea ce se cuvine la 83 locuitori cu unu parochu, unu docente si cu 4 dileri. In 19 Martiu 1860 a fostu cea dintâiu pertractare in caus'a acésta. Dupa susu atins'a pertractare au urmatu altele nenumerate, ascultari de martori, de pricepetori asia, in catu dela prim'a pertractare pàna la aducerea sententiei au trecutú aprópe 14 di patrusprediece ani de dile. Dela publicarea sententiei pàna la admanuarea ei au mai trecutú inea 120 de dile!

Credeti Dvóstra, că dupa 26 de ani, dupa unu patrariu de seculu si mai bine, a disparutu dela contrarii nostri spiritulu legiloru aprobatali? credeti cumcá au ostenitu de a se opune acum chiar drepturiloru proclamate si motivate prin sententia?

Vorba se fia! Noua resistencia legale prin presentarea apelatiunei in contra judecatiei, din motivu, că nu toti coloniú au asemenea dreptu, că unii sunt numai inquilini, altii subinquilini.*) Cu acestea si alte obiectiuni de natur'a acestora se adoperau domniú a amaná ad calendas greca, trecerea sententiei in potere de dreptu si esecutarea ei!

Doi ani mai tardiu, 55 coloni cu numele, parochulu si docentele, facura pace, cá celu puçinu dupa 28 de ani se scape de iobagia, pentru cá a plati pentru lemne de focu din padurea comuna câte 200 fl. v. a. pe anu, precum a platitu comuna F. dela 1848 incóce, acea suma cu interesse cu totu face unu capitalu celu puçinu de 15 mii, ceea ce e cu multu mai mare iobagia, de cum érá inainte de 1848 candu faceau 2 dile de lucru pe septemana!

Dupa impaciuirea incheiata a urmatu esecutarea ei sau escinderea cuantului de padure, conformu pazei, pentru susu atinsii coloni. Cu acésta ocaziune ingineriulu érá datoriu a asigná 45 jugere

*) Coloni, inquilini, subinquilini, totu atáti termini remasi din latinitatea barbara, cari denota clase diverse de sclavi.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viétia episcopului Joanu Popp de Lemeni.

(Urmare.)

Intru una de dile aducu érasí pe unu preotu frumosu si'lu assentédia. Referente in afacerile militari érá unu consiliariu sasu. Lemeni ilu róga cum scie mai frumosu, cá se propuna in consiliu liberarea popei. „Nu se póte, nu voimu, că vladic'a neunitu face mereu la popi, numai cá se'i scape de iobagia si se pagubésca pe domniú loru.“ Protóp. Lemeni insiste; vorb'a vorba aduce; consiliariulu se irrita si de aci se desfasiura o scena din cele mai neplacute. „Scii ce protópópe? Toti valachii merita se péra in furci,“ dice consiliariulu. „Toti? Asia dara si eu, că sunt romanu? — „Dumneata faci esceptiune, că esci nemesiu.“ — „Ba scii ce domnule consiliariu? Amu auditu de multe-ori pe unguri dicúndu, că omeni'a sasésca tîne cátu foculu de paia. Sanetate buna.“ Cu acésta Lemeni ii rapedi usi'a si se duse la gubernatorulu Bánffy. Urmarea fu, că pop'a scapá de catania.

Istori'a lui Petru Maioru despre inceputulu romaniloru in Daci'a vediuse lumin'a, disputele lui cu Kopitar, Eder, Engel, Sulzer, s. a. publicate in limb'a latina strabatusera pàna la unii professori si alti literati din Clusiu. Pe atunci examenele publice la institutele catholice se faceau cu mare solemnitate, gubernatorulu si consiliarii asistau adesea la cele dela facultatea filosofica si juridica. Nici Lemeni nu lipsia dela ele. Unii professori aveau pasiunea neinvinsa de a face observatiuni satirice si mordace asupra originei romaniloru; de câte ori inse érá de facia Lemeni, totudeauna isi luau respunsuri scaturate si indesate, precum isi luasera odata si in o materia filosofica dela parochulu Vasilié

Filipanu, alesu apoi canonicu si repausatu cá prepositu capitulariu.

Totu in a. 1819 Domnulu Moldovei si mitropolitulu Veniaminu Costache tramisesera pe Georgie Asachi in Transilvani'a, cá se caute professori pentru scótele romanesce infintiate in Jasi. Asachi induplecá pe dr. med. Vasilié Popu, pe Fabianu alias Bobu, nepótu alu episcopului si pe Joanu Costa, érá mitropolitulu scrisu lui Lemeni cá se primésca catedr'a de teologia la monastirea Socola, sub unic'a conditiune, cá despre cele patru puncte se taca. In marea saracia in care se aflá Lemeni in Clusiu, ilu ajutau parintii cu ce puteau; mai pe urma inse starea lui ajunsese a fi nesuferita. Atunci elu cutediá a se adressá cátra episcopulu seu diecesanu, cerendu permissiunea de a merge la Jasi. Episcopulu nu se invoi, dara 'i intinse óresicare subventiune. Totu in acelea dile venindu tata-seu la elu si aflandu'lu fórté separatú, ii vorbi cá unu angeru consolatoriu dicúndu'i: „Iubite fiule! Iti mai aduci tu aminte ce'mi diceai, pre candu eu voiamu se te conducú pe alta cale a vietiei mai puçinu spinósa? Tu mi-ai respunsu atunci, că de ai scii bine cá ai se te sustii cu sapatulu la campu, si totu esci decisu se te faci preotu romanescu. Acuma dara se aibi patientia, cá-ci pàna voiú mai fi eu in viétia, nu vei fi necessitatu se mergi la nici-o sapa.“

Acelea cuvente parintesci érau in adeveru dulci si consolatórie; dara ce érá se faci unni trecutú prin trei facultati de sciétié cu succese stralucite, inaintatu la protopopi'a din capital'a tîerei, si acumu in etate de barbatu matoru, ori-candú reflectá, cá elu inea totu mai traiesce din sudórea parintelui seu. Sentimentulu de gratitudine cátra parinti si o nobila ambitiune ilu torturau di si nópte. Ceea ce'lu mai potea consolá puçinu, érá sórtea comuna a unui mare numeru de preoti trecutú totu cá si Lemeni, prin câte doue, inea si trei facultati, apoi aruncati la câte unu satu selbaticu.

III. Canonicu. Secretariu.

Dupa 13 ani, adeca pe la finitulu anului 1820 se curmara abia suferintiile lui Lemeni. Elu fu alesu de canonicu in loculu fericitului Dimitrie Vajda, carele repausase. In urmatoriulu anu episcopulu insarciná pe Lemeni cu oficiulu de secretariu alu seu, cu titlu de canonicu a latere. Episcopulu Joanu Bobu trecuse pe atunci preste 80 de ani ai vietiei sale. In sensulu unei maxime teribile de statu, asupra episcopiloru romanesce din Transilvani'a au apasatu totu-deauna o responsabilitate grea politica, pentru natiunea noastră intréga. In anii aceia situatiunea interna si esterna érá din cele mai critice. Aici a casa cestiunea agraria pusa la ordinea dilei prin conscriptiunea si prin proiectulu de urbanu dela 1819—20; in Munteni'a si Moldov'a revolutiunea lui Ipsilanti si alui Tudoru Vladimirescu; din acésta cauza fric'a de a dou'a editiune a Horaiadei. In afara trupele austriace angageate in Itali'a pàna la Neapole, spre a sugurmá revolutiunea Carbonariloru, a restaurá tronulu Bourboniloru si a nimici constitutiunile proclamate in câteva tieri. Intre acestea constelatiuni a luatú Joanu Lemeni oficiulu de secretariu. Pretensiunile gubernului si chiaru ale curtiei imperiale cátra episcopi érau fórté multe si intre acelea nu puçine exagerate, inea si nelegali. Dela unu octogenariu nu poteai se astepti cá se puna in cumpana totu cuventulu si tóta frasea, secretariulu trebuia se scia cum se se exprime; nu odata inse érá necessitatu a intrebuintá si termini tari. Acésta activitate de secretariu a lui Lemeni a duratu pàna la mórtea episcopului Joanu, intemplantu in 2 Octobre 1830 in etate de ani 92.

Despre acelea timpuri, venerabilele domnu canonicu Constantiunu Papfalvi, care pe atunci functioná cá professoru in Blasiu, scrie unele cá acestea :

Episcopulu Joanu Bobu a fostu, cu esceptiune de cei de antaiú ani ai episcopiei sale, celu mai fericitu dintre toti antecessorii sei, carii pe langa ce avusera o

aratore si cositoare pentru câtiva coloni in partea de padure destinata pentru sateni, si acesta din cauza, fiindcă acelea jugere au ramas in padurile domnesci. Inse nu s'au asignatu decatu 9 jugere. Satenii respectivi cerura competentia intréga, — inse comisiunea esmisa nu luà in considerare cererea lor. Trei ani de dile incheiate trecura pâna candu in urm'a apelatiunilor tribunalulu supremu demandà celui de 1-a instantia, cá se satisfac cererea daunatorilor.

Asia cu ajutoriulu lui Ddieu si din gratia binevoitorilor nostri ajunseramu la alu 32-lea anu, de candu s'a facutu cea d'intaiu investigatiune, in puterea mandatului compulsoriu din a. 1848 mai susu amintitu, pentru constatarea drepturilor comune; dara segregarea padurilor nici pe jumetate nu e terminata!

Nu! pentru-cà locuitorii comunei F. din partea de susu a satului, adeca „coloni alpestres,” n'au capatatu nici o ramura de lemnu din padurile comune! éra caus'a celoru cu 45 jugere s'a pusu la o parte, pâna ce se va decide cestiunea de dreptu a colonilor munteni. Prin actiunea prezentata in anulu 1859 s'a fostu cerutu competentia din paduri pentru 83 respective cu a parochului si a docentelui 85 sessiuni colonicali si a patru dileri. Din acestia 57 au incheiatu pace; dara colonii montani n'au fostu provocati la pace; asemenea ia trecutu cu vederea si tribunalulu, de órece n'a decisu nimicu pentru ei, de si in asemenea cestiuni e a se aplicà principiulu inquisitoriu, in puterea caruia tribunalele sunt obligate a investigà si aflà ex offo, câti coloni si câti inquilini s'au eliberatu in 1848 si care ce folóse au avutu din paduri. Vedi patent'a din 1854 §. 48 si legea 53 ex. 1871 §-ulu 72.

Acestea prescise legali nu s'au observatu fatia cu colonii munteni; prin urmare ei au fostu siliti a continuà processulu urditu in anulu 1859.

In tómn'a anului trecut s'a tinutu pertractarea in fatia locului, cu care ocaziune puçinu a lipsitu de nu s'a introdusu o investigatiune formale contra cutarui jude satescu, a carui plenipotentia nu éra pe placulu domnilor. Dar dieu si judele esmisu a datu dovedi stralucite despre escelent'a sa capacitate intru ajutorarea interesselor feudali! Desbaterile animate si infocate au duratu doue dile in presentia satenilor, carii emotionati de celea audite si vedute, parasira localitatea strigandu unii din ei: „uciga'i crucea!”

Daca ar sci comtesa Catinca n. Kendefi soci'a celui dintaiu cavaleru, cum compromitu inspectorii si economii bunurilor ei justiti'a Transil. chiaru cu caus'a escelentiei sale, opununduse pâna la absurditate dreptelor pretensiuni ale poporului, credu cá si-ar purificà binisioru personalulu aplicatoru pe la bunurile, pe unde se intempla asemenea proceduri scandalóse, si totu una-data ar face capetu la asemenea processe chiaru in propriulu interessu, cá-ci dómn'a comtesa este o dama cu multu mai de spiritu, mai cu minte si totuodata mai generósa, decatu se póta suferi ruinarea poporatiunei rurale, prin urmare si sigur'a deteriorare a mosiilor sale, care fara muncitori nu se potu cultivá.

Aci ne oprimu; continuarea va urmá peste 10—15 ani, dupa deciderea definitiva a causei.*). Clusiu, in Februaru 1880.

*) Intru adeveru, locuitorii din Fenestiulu sunt admirabili in perseverantia pe langa drepturile lor in periodu de ani 32, adeca pâna in a dou'a generatiune, cu atatu mai virtosu, cá comun'a lor stà numai din 85 familii cu totulu. Una inse ne lipsesse in acésta informatiune! Nu s'au adressatu locuitorii nici-odata câtra dómn'a comtesa? Red.

viétia relative mai scurta, sub o forma sau alt'a suferisera diverse persecutiuni, si inca nu numai dela straini, ci si chiaru si dela romani. Joanu Bobu, a carui activitate de ani 48 cade parte mare in periodulu celu mai criticu alu resbóielor universali, a sciutu se invetie din suferintiele antecessoriloru, se se inarme cu patientia, se prepare viitorulu cu prudentia barbatului de stat, in liniste, in tacere, cu atatu mai virtosu, cá chiaru existenti'a episcopiei si a institutelor din Blasiu insuffá grija mare adversariloru. In cei din urma ani ai vietiei sale, pentru episcopulu Bobu fu adeverata providentia, cá pe langa alti câtiva barbati de greutate, avu pe celu mai desteptu si mai laboriosu de secretariu alu seu in persón'a lui Lemeni, care pe langa ce se aflà in curentulu tuturor afaceriloru diecesane si nu lasá se le acopere pulberea, apoi si portá o lupta necurmata cu jurisdictionile esterne pentru apararea clerulu. Celu mai stralucitu testimoniulu datu óresicumu fara voia despre acea activitate a cancelariei episcopesci se afla intr'o epistola a comitelui Dionisiu Bánffy, unulu dintre fiii fostului gubernatoru, pe care am citit'o si eu (Papf.). In aceea se facea episcopulu inputare, „cà 'si prepara clerulu pentru timpuri revolutionare.” Asia se póte dice despre Lemeni, cá elu in anii din urma portase pe nonagenariulu episcopu cá si unu Aeneas pius pe braciule sale, pâna candu betranulu isi dete sufletulu in man'a Creatorului a tóte.

(Va urmá.)

Transilvania.

— Sibiu, 16/3 Martiu. Mai avemu inca totu timplu de érna. Dupa câteva dile frumóse dela inceputulu lunei c., urmara venturi fórté reci, care in nóptea din 12 spre 13 se prefacura in orcanu furiosu cu ninsóre, dupa care dete érasu geru de 6—8 graduri R. preste nópte, inse si dio'a este frigu destulu. Acésta stare a atmosferei nu suferé cá neo'a din munti se se topésca in cantitati mari si asia tinuturile nóstre sunt scutite de inundatiuni; asia nici vegetatiunea nu póte fi accelerata.

Comerciulu nostru mai din tóta Transilvani'a merge camu cá si carale cu boii, éra nici-decumu cá pe cali ferate; éra daca ar fi dupa prevederile diarielor magiare, ar potea merge si numai cá melcii (boureii). Ele adeca au visatu, cá natiunea romanésca ar fi plamaditu in cursulu ernei unu complotu, cu statute, in care se obliga toti romanii, cá spre a'si resbuná câtu mai aspru de compatriotii lor, nici-unu romanu se nu mai cumpere nimicu dela nici-unu magiaru si anume se se ferésca a cumpará manufacturi dela mesteri si negutiatori! Sciti inse cá ide'a in sine este geniale? Ea se vede a fi dictata de consciintie agitate si torturate. „Kelet“ in Nr. 58 ii dà rangulu antaiu, tractandu-o in primulu seu cu multe vorbe verdi si uscate, cá pe o simptome fórté rea. Se póte inse, cá faim'a ce o latiescu dumnealor se fia si numai o parola de di, data inadinsu dela Clusiu si B.-Pest'a, in ajunulu unei lovituri noue ce se prepara asupra romaniloru.

Suntemu dedati cu parole de acelea. In anii 1830—40, pre candu romanii revenisera la Suplex libellus din 1791 insistandu pentru restabilirea drepturilor nationale, politice, religióse, parol'a éra: Russolatru'a si se cautá prin ladile preitoru portretulu lui Nicolau I. In 1842—1847 pre candu erau se bage limb'a magiara si in biserici, éra iobagimea se fia spoliata de partea 1/2, a mosiiloru prin urbariu, parol'a suná: Daco-romani'a. In a. a. 1848—9 Camarilla si Comunismu. Dela 1861 încóce érasu Dacoromania, Russolatrua, Comunismu. Acumu, dupace comunismulu infloresce la clasea ciocoilor catilinari, se încérca a iritá pe gubernu si pe dinasthia contra romaniloru prin alta strategema, asta-data inse mai multu decatu nebunésca. Au nu vedu ei, cá lovitur'a loru nemesce in bietii profesionisti nevinovati, cari n'au a face nimicu cu proiectele comunistiche a le ciocoilor.

Se prea intielege, cá bietii profesionisti aru fi perduti si ruin'a orasielor unguresci din Transilvani'a ar fi in câtiva ani cá sigura, indata ce immens'a maioritate romanésca s'ar decide cá se nu mai cumpere nimicu dela magiari, ci marginindu-se pe langa industri'a sa de casa, inmultindu'si profesionistii de nationalitatea sa si aparandu-se de luxulu charlatanu, se cumpere cele trebuintióse unii dela altii, camu asia precum facu jidovii in mai multe tieri pâna in dio'a de astadi.

In a. 1849 pre candu inpuscau si spendiurau din romani in tóte partile tierii, sau celu puçinu indesau temnitiele cu ei si le luau vitele, satenii nu mai duceau la nici-unu orasiu ungurescu, vite, cerealii, legume, lemne, paseri de casa etc.; din Aprile inainte orasiunii venisera in periculu de a peri de fóme si golatate, cu bani in mana; profesionistii nu mai aveau materii crude, piei, seu, lana, canepa, scanduri si alta lemneria, din ce se lucre. Atunci chiaru profesionistii au inceputu se proteste, cá se nu mai spendiure pe romani, cá-ci fara ei sunt de saritu in apa si nu voru avea nici de unde se mai platésca inpositele.

Dara apoi nu totu asia au facutu magiarii sub comand'a lui Kossuth, dela 1842 pâna in 1849? Au terorisatu pe poporu cá se nu mai cutedie a cumpará nici-o manufactura sau fabricatu dela austriaci, ci numai de cele lucrate in tíera, pentru-cá ceia se ingenunchia si se péra. Betranii isi mai aducu bine aminte de boltele si de magazinele cu inscriptiunea Honi (patrioticu). Sciti cá si grafnele incepusera se amble in fuste de a le seciencelor.

Si apoi ce mai atata sporiu de vorba? In legile transilvane stà curatu, cá romanii se nu cutedie a portá vestmente cá orasiunii. Asia dara romanii revenindu la portulu loru nationale vechiu, nu aru face mai multu, decatu s'aru conformá „omenóselor“ legi feudali. De altumentrea, tocma in septeman'a trecuta, cu ocaziunea deschiderei bazarului din Clusiu, publiculu avu ocaziune de a se delectá in escelent'a figura ce au facutu câteva comtesse, baronesse si alte dómne si domnióre in

porturile romanesci de pre la Zlatn'a, Abrudu (Buciumu), Hatiegu, Orasci'a, Brasiovu, Sacele, Sibiu, Salisce, Nasaudu etc., unele mai pittoresci si mai de gustu decatu altele.

Se nu mai cerce ciocoi in invrajmasi pe poporu cu poporu, se nu mai semene ventu, cá se nu secere orcane. Romanii nu urescu pe nici-unu poporu; ei sunt adversari ai sistemii actuale si ai celui mai afurisitu ciocoisimu, din tóta convictiunea sufletului lor.

Din capitala Romaniei.

Mercuri, 27 Februaru st. v. la órele 11 1/2, Ex. S. D. comite de Wesdehlen, tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu M. S. imperatorelui Germaniei, rege alu Prussiei, au fostu primitu impreuna cu personalulu legatiunei imperiale si regale la Palatul din capitala, in audientia oficiala, cu ceremonialulu prescriu.

Ex. S. D. comite de Wesdehlen au avutu onórea a remite M. S. R. Domnului in presentia d-lui ministru secretaru de Statu la parlamentulu afaceriloru straine, scrisorile care'lu acredita, in calitate de tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru.

Dupa terminarea audientiei oficiale, d. ministru plenipotentiaru au avutu onórea a presentá personalulu legatiunei M. S. R. Domnului.

Ex. S. D. comite de Wesdehlen au fostu primitu apoi, impreuna cu personalulu legatiunei, de M. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de Curtea Sa, si, la urma au fostu recondu la ospelulu seu, cu ceremonialu ce au presidatu la sosire'i.

Joi in 28 Februaru st. v. la órele 11 1/2, Ex. S. d. Ducros-Aubert, tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu Republicei francese, au fostu primitu, impreuna cu personalulu legatiunei Franciei, la Palatul din capitala, in audientia oficiala cu ceremonialulu prescriu.

Ex. S. d. Ducros-Aubert au avutu onórea a remite M. S. R. Domnului in presentia d-lui ministru secretaru de Statu la departamentulu afaceriloru straine, scrisorile care ilu acredita in calitate de tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu Republicei francese, pe langa persón'a Mariei Sale Regale.

Dupa terminarea audientiei oficiale d. ministru plenipotentiaru au avutu onórea a presentá personalulu legatiunei M. S. R. Domnului.

Ex. S. d. Ducros-Aubert au fostu primitu, apoi impreuna cu personalulu legatiunei, de M. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de Curtea Sa, si, la urma au fostu recondu la ospelulu seu, cu ceremonialulu ce au presidatu la sosire'i.

Aflamu, dice „Press'a“, cá in diu'a de 27, au fostu la Curtea nóstra o primire, de o alta natura. D. B. Boerescu au avutu onórea, cá ministru de culte, a remite M. S. R. Dómniei brevetulu si medalia Benemerenti, cl. I, pentru meritele si operele literarie ale M. Sale. Acésta justa si cu adeveratu bine meritata distinctiune, d. ministru de culte au rugatu pe M. S. Dómn'a se o primésca, dupa propunerea intregului consiliu de ministri. Ea s'au adressatu, nu principessei Domnitóre, ci femeiei superióre, distinsei autóre, ale carei cunoscentie variate si merite literarie sunt cunoscute de toti, si care pe langa alte opere, prin traductiunile sale in limb'a germana, si in versuri, au sciutu se reproduce, cu o rara fidelitate, cele mai alese piese din autorii nostrii, si mai cu séma din Alesandri, spre a le face cunoscute in Europ'a, si a le popularisá, cá se dicemu asia, in Germani'a si chiaru in Engliter'a.

Déca distinctiunea au fostu propusa de ministri, ea este sanctionata de tóta opiniunea publica din Romania si din Europ'a. Pentru cá meritele literarie cá si virtutiele Dómniei nóstre, sunt cunoscute si apreciate, nu numai la noi, ci si in strainetate.

D. B. Boerescu, ministru secretariu de Statu la departamentulu afaceriloru straine, este numitu membru alu ordinului Steau'a Romaniei, in gradulu de mare cruce.

„Monitorulu oficialu“, publicandu darea de sama despre venitul concertului datu la 22 Januariu in folosulu seraciloru, o insoçese cu urmatórele cuvinte:

Concertulu datu la 22 Januariu, pentru ajutoriulu celoru in lipsa, sub patronagiulu A. S. R. Dómn'a si organizatu de d-n'a Pia Brateanu, cu binevoitoriulu concursu alu mai multor dómne, au produsu cifr'a de lei 6383, in care intra si cheltuiiele serei in suma de 669 lei.

D-n'a Pia Brateanu au inaintatu ministeriului, din citat'a suma lei 3714 spre a se distribui locuitoriloru in lipsa. Sum'a de 2000 lei s'au tramisu inundatorulu de preste munti.

Ministeriulu publicandu totuodata si comptulu primitu dela d-n'a Pia Brateanu, esprima in numele suferindiloru, multamiri atatu d-nei Pia Brateanu, precum si dómnelor din societate, care au bine-voitu a dá sociei presiedintelui consiliului de ministrii concursulu lor, spre a veni si astadata in ajutoriulu celoru in lipsa.

Prin inaltu decretu dupa propunerea facuta, prin raportu, de d. ministru secretariu de Statu la departamentulu cultelor si instructiunei publice, d-lu Ilariu Hodosiu, professoru de limb'a germana dela scóla comerciala din Bucuresci, s'au confirmatu definitivu in postulu ce ilu ocupa.

Pentru ocuparea in modu provisoriu a catedrelor dela scólele urbane devenite vacante prin separarea de clase, minist. instructiunei publice publica concursu, care se

va tinea cu incepere dela 22 Juniu viitoru. „Monitoriu” dela 28 Februaru arata catedrele vacante si loculu unde se va tinea concursulu.

Consiliulu universitatii au publicatu concursu pentru tramitarea unui studentu la Paris, se studiede sciintiele fizice, cu aplicatiune la chemia industrială, in scol'a centrală. Fericitulu ce va reusi la esamenu, va avea o bursa de 3.200 lei pe fia-care anu si 800 lei pentru plat'a anuala a scol'ei.

Aspirantii se voru inscrie dela 1—29 Aprile a. c. st. v., in cancelari'a universitatii din Bucuresci.

Din Moldov'a.

— Jasi, 26 Febr. (9 Mart. Estrasu) . . . Corespondentele D-Tale din Nr. 16 dice, că „nu cunósce bine inpregiurarile din Munteni'a, pentru-că se póta asemená starea poporului de acolo cu acelu de aici. Eu ilu asiguru din partea mea, că am avutu ocazioni fórte dese de a me informá de aprópe si de starea poporului din Munteni'a, si pociu dice in cugetu curatu, că departe de a fi ea stralucita, de care nu póte fi vorb'a, este inse multu mai de suferitu, mai virtosu din cauza, că ori-si cum, in Munteni'a drepturile locuitorilor sunt asecurate mai bine; acestia mai sciu se reclame, se arate asupririle, au curagiulu se alerge la Bucuresci, se denuntie, pe primaria, perceptoru, subprefectu, prefectu si pe tóta lumea, si n'amu prea auditu cá sub domni'a lui Carolu, ba nici in anii de antai ai domniei lui Cusa-Voda, se fia cutediātu cineva a'lu opri din drumu si a'lu pedepsi, pentru că „a mersu la Voda cu jalba pusa in protiapu*)“, cum dice poporulu. Inpregiurarea cá in Munteni'a mai nu vedi jidovi pe la sate, usiorédia erasi multu sórtea tieraniloru. Preste acésta, mie mi se pare cá proprietarii din Munteni'a sunt de regula mai drepti si mai milosi cátra poporatiunea rurale, si tiranii facu numai esceptiune. Acésta si póte fi un'a din causele, cá de 50 de ani, de candu au esitu turculu cu totulu din tíera, Munteni'a castiga neinctatu colonisti din Transilvani'a, nu numai pe sub munti, ci si pe Ialomiti'a de vale pana in Dunare, si daca va incetá vreodata sistem'a arendariloru pe terminu scurtu numai de câte 5—6 ani, Munteni'a va castigá neinctatu locuitori, éra proprietarii moldoveni ii voru perde si voru remanea cu jidovii cá cu patronii loru. Dara corespondentele DTale ar face bine se ve descria in termini plastici, inca si starea desperata a locuitorilor romani dela orasie; se faceti dv. ceea ce nu facu diariete de aici, care cu esceptiune de trei, sunt jidovesci, scrise romanesce — reu, cumu diceti dv. cá se scriu in Ungari'a cele ungresci. Se vi se faca odata analis'a locuitorilor din Jasi, altadata din Galati, mai apoi din Folticeni si Botosieni etc., cá se ve luati de capu.

Éca ce mai adaoge unu altu corespondente:

„Pe di ce merge, materialismulu, coruptiunea, minciunea, charlatani'a, escrocheri'a, indiferentismulu, desnationalisarea, o generatiune corupta si ignoranta ce se cresce in Moldov'a, servilismulu si in fine tradarea**) ucidu incetu cu incetulu simtiementulu celu mai de pre urma alu natiunei.“

Atentatul asupra Dictatorului.

Justiti'a russa lucrédia atátu de promptu, in cátu criminalulu Mlodetzki — sau mai bine disu Mlodetzoff — e condannatu, executatu si ingropatu, pe candu abea ne sosescu primele amenunte despre faptulu lui. Ceea ce spunu foile di Petersburg e fórte neinsemnatu; aflamu inse in „Köln. Ztg.“ o corespondentia din 4 Martiu, din care estragemu urmatóarele:

„Locuinti'a generalului Loris Melicoff se afla in Morscoja mare, vis-à-vis de biseric'a reformata. Inaintea casei stau sentinele. Marscaja este una din cele mai amblate si cele mai elegante strade din Petersburg. La vreo 150 pasi de locuinti'a lui Loris Melicoff se afla ambasad'a germana si vis-à-vis de acésta ambasad'a americana. In astfelu de dile (a dou'a di de serbarea jubileului) circula pe strada nenumerate trasuri si sute de pedestrii. Assassinulu n'ar fi potutu scapá nici intr'unu chipu. Elu trebuia se isi dica cá de nu se va sinucide, va

*) Sub domni'a fanarioriloru bietii tierani asupriti mergeau la câte unu logiotatos, care stá cu o mescióra mica la pórt'a vreunui edificiu publicu, cu calimariu de alama la brâu si facea „jalbi“ pe cátu te tocmai cu elu, dela 1 pana la 10 lei vechi (15 cri pana la 1 fl. 50 cr.), apoi tieranii crepau o prajina lunga la unu capu, bagau „jalb'a“ in ea si o ridicau asia pana susu la ferestrile unde credeau ei cá siede Voda.

**) Allusiune la nou'a partida ce se dice alui Grigorie M. Sturdza numitu si Muchlis pasia, carui 'ia casinatu acum, ajunsu la nepotintia, se se faca elu domnu, sub protectiunea Russiei.

fi spendiuratu. Hipolit Mlodetzki, unu ovreu botezatu, de vreo 30 ani, brunetu si bine inbracatu, pandi fara de a se cugetá la sinucidere, pe noulu gubernoru in strad'a postei. Elu éra provediutu cu unu revolveru de unu calibru micu. Strad'a postii intra in strad'a Monscaja abea 10 pasi de pórt'a casei lui Loris Melicoff. Elu se postá in coltiu, adica se plimbá acum in strad'a postii, acum in strad'a Morscaja, inse nu se apropiá de casa generalului. Rendasii si portarii ilu vediura, inse nu ilu suspiciunara. Candu venea in fine gubernorulu, necunoscutulu trecu strad'a Morscaja. Candu ajunse in coltiu, Melicoff tocmai parasea trasura; unu picioru inca éra pe scar'a trasurei, candu atentatorulu facu câteva sarituri si trase unu focu asupra lui, din departare de abia 3 pasi. Loris Melicoff stá intorsu de jumetate spre cas'a sa, adeca cu spatele cátra atentatoru. Glontiulu trecu printre man'a drépta si sioldu, gaurindu-i paletonulu si jachelulu. Loris Melicoff care, dupa cum spune insusi, simti o atingere, se întorse iute spre a prinde pe reu facetoru. Acela éra dejá trantitu la pamentu langa revolverulu seu. Unu flacau de vreo 19 ani alergase spre ucigasii si punendu-i piedica ilu tranti la pamentu, inainte de a potea trage a dou'a óra cu arm'a. Cazacii si Melicoff venindu ilu apucara si ilu transportara spre locuinti'a generalului. Acestea tóte s'au intemlatu in câteva minute, si in acestu timpu scurtu se si adunaseră inaintea bisericei reformate mai multe sute de ómeni.

Celu puçinu 30 policisti se aflau de fatia. Trotoarul de dinaintea casei lui Loris Melicoff fu inchisu. O jumetate de óra dupa atentatu am fostu la fati'a locului si dejá veneau marii principi si mai multi domni din suit'a Imperatului spre a felicitá pe generalu. Celu de anteu pe care l'am intalnit venindu dela Loris Melicoff a fostu generalulu Drentelen. Elu siede in trasura rezimatu in unu coltiu. Abea ilu poteai cunósce; câte doui cazaci mergeau pe fiecare parte a trasurei mai lipiti de ferestre. Dupa aceea mai venira diferiti generali si mari demnitari, toti cu cazaci. De odata resuna unu hura entusiasmatu. Soçi'a mostenitorului de tronu, marea principessa Dagmar, venia accompaniata numai de o dama de onóre, dupa densa nu mergea nici unu cazacu. Ea siede fara grija in trasur'a deschisa si multiimea celoru ce o salutau. Ea tramise generalului Loris Melicoff o carta, apoi pleca admirata si salutata de toti. Mostenitorulu de tronu veni asemenea fara cazaci. Elu siede majestosu in trasur'a deschisa, in cátu ilu vedea ori si cine. Elu parasi trasur'a si merse cá si candu n'ar esista nici unu asassinu indrasnetiu, la superiorulu seu actualu. Aci petrecu cátuva timpu apoi se departa sub strigatele de hura ale fitoriloru sei supusi. Si Alexe Alexandrovici, alu treilea fiu alu Imperatului, visitá pe marele comandoru, fara suita de cazaci.

Din prima instructiune a lui Mlodetzki sunt cunoscute urmatóarele amenunte. Elu a disu cátra generalulu Zurof, cá daca nu i-au succesu incercarea acum, va succede unu alu douilea, sau alu treilea. „Contele Loris Melicoff va fi omorítu de noi,“ adaoe elu. Numele prisionierului, dupa archiv'a politiei este Hipolit Mlodetzoff, nu Mlodetzki, dupa cum a spusu elu. Dupa ce i s'a anuntiatu sentintia se dice cá s'ar fi exprimat astfelu:

„In anulu trecutulu am fostu arestatu in Petersburg si transportatu in districtulu meu Slutsk, gubernamentulu Minsk. Pe timplulu petrecerei acolo am facutu cunoscinti'a unui policistu, caruia i-amu furatu unu revolveru. Fiindu cá eram sub supra-veghierea politiei imi éra greu de a me departá; dupa unu timpu órecare imi succese si acésta, si asia umblamu din orasiu in orasiu. Aflandu inse dela membrii din partid'a revolutionara, cá se pregateste pentru 2 Martiu o revolutiune si cá vomu capatá puterea, m'amu hotaritu a merge cu ori-ce pretiu la St. Petersburg. Eu umblamu totu cu revolverulu la mine. In 18 Februaru am auditu despre esplodia din palatulu de érna si in 20 eram in Petersburg. Dupa ce am aflatu in 27 Februaru despre instalarea comisiunii supreme si despre numirea lui Loris Melicoff cá presedinte, primiramu ordinu cá la 2 Martiu nu se va intreprinde nimic. Vediendu cá generalulu Melicoff e caus'a amanarii, ceea ce me impiedecá de a priimi parale, m'am decisu se-lu omoru. In 2 Martiu l'am cautatu in zadar. Éri la 10 óre eram la pórt'a lui. Am vediutu cum s'a suitu in trasura si a plecatu, nu mi s'a oferitu inse ocaziune de a trage asupra lui. Reintorcendu-se inse am trasu.“

(„Timplulu.“)

Corespondentia particulare ale „Observatoriului“.

— Temisiór'a, 1/13 Martiu. (Estrasu) . . . Vice-comitele Roeth, despre a carui sinucidere ati cititu destule in diariete ungresci, a fostu si elu unulu din vrasmasii jurati ai elementului romanescu. Asia in Banatu de 6 septemani incóce disparura trei „chefi“ de comitatu. Dicemu chefi, capi, capetenii, cá-ci precum este si in Transilvani'a, asia si aici in realitate vice-prefectii administra si ei sunt responsabili pentru portarea functionariloru subordinati, éra prefectii (comites supremi) sunt mai multu numai de controla in numele ministeriului. Asia Pausz datu in criminalu, dara fugitu, Ghica suspínsu si trasu in cercetare, Roeth inpuscatu. Diariete jidovesci lauda caracterulu si onestatea acestui din urma. Se póte cá elu pentru persón'a sa fusese onestu; este inse bine se asteptamu rezultatulu visitatiunei toturoru casselor publici, cá se se vedía cumu remane cu ceilalti functionari. Atáta se vorbia de multu, cá banii orfaniloru sunt atacati si aici. Pana acum scimu positivu numai atáta, cá notariulu din suburbea Maieru a defraudatu din doue casse. Elu este suspínsu, dara se preambala in tóta libertatea cá ori-ce omu de tréba. Resultatulu pana acum este, cá consiliulu reprezentativu centrale alu cetatiei a decisu a pedepsi pentru hoti'a notariului pe locuitorii suburbei, prin cassarea deregatorie comonale si incorporarea la Josephstadt. DVóstra cei din Ardealu nu poteti avea ideea de ceea ce se face pe la noi cu banii publici.

Conspectu statisticu-sanitariu pro 1879 din cerculu Rodnei alu comitatulu Bistriti'a-Nasandu.*)

(Urmare si fine.)

Plantele cari stau mai multu timpu in umediala, prin ajutoriulu aerului trecu in fermentatiune si putrediene. Din acestea se desvólta cele mai multe animalcule párasite, de plante, cari sunt caus'a principale a mai multoru morburu endemic, epidemice si contagióse. Din acelea animalcule se ivescu morburile: dyphtheritis, scarlatin'a, morbili, bubatulu, tuss'a convulsiva, frigurile intermittente s. a. Locuri de acelea baltóse sunt favorítore in unele tempuri si pentru desvoltarea si latirea contagiului de cholera. Afirmarea din urma se dovedesce destulu de claru si cu epidemia de cholera din 1873, care in comun'a Maieru au domnit in modulu celu mai infricosiatu. Fiindu loculu amintitu corespondentiu pentru desvoltarea párasiteloru, aceste in scurtu timpu se sporescu fórte usioru, cu miliardele, infecta aerulu si ap'a necessaria de beutu, care se stracura prin partile pamentului. Ajungendu aceste párasite microscopice in organismulu omului, produc diverse morburu, cari apoi desvoltanduse, se nasce contagiulu infectoriu, acomodatu pentru a se lati dela unu individulu la altulu. De aici se esplica, pentru-ce au fostu morburile amintite in estensiune asia mare si periculósa intre locuitorii comunelor susu citate. Totu de aici se ivescu aceste morburu mai cu séma primavér'a si tómn'a, candu adeca tempulu este ploiosu, aerulu si pamentulu plinu de umediala.

Feliulu morburiloru stá in legatura cu soiulu párasiteloru si desvoltarea acestora depinde dela schimbarile tempului favoritoriu pentru sporirea si sustinerea loru. Din acestu incidentu se esplica si variele epidemii ivite in diversele perióde ale tempului. Pettenkofer, a dedusu influenti'a morburiloru epidemice, d. e. a cholerei, din calitatile pamentului; totu elu au descoperitu, cá unele locuri, d. e. — Lyon — sunt aparate de cholera.

O alta inpregiurare fórte ruinatóre pentru sanatate este si acea datina rea si fórte urita, cá casele locuitoriloru de regula sunt in legatura cu gradurile si cu cotetiele vitelor, sau aprópe de aceste. Gunoifulu dela vite este gramaditu tocma in apropierea caselor, unde si remane de multetori cu anii intregi. Afara de aceea sunt inca de luat in consideratiune si locuintiele strimte, mici si intunecóse, si ce e mai multu, inca si necurate. De aici póte se pricepa ori-cine, cá mai cu séma primavér'a candu se topesce neao'a si atmosfer'a incepe a se incaldi, ce aeru puturosú póte fi in jurulu caselor si preste totu in comunele unde stagnédia atáta umediala, gunoiu putredu si alte spurcatiuni. Se intielege totuodata, cá prunci, cá persóne fara ocupatiune, sunt siliti a petrece mai multu timpu in acelu aeru nesanasos. Acésta e caus'a, cá in tempurile amintite mai virtosu pruncii au fostu espusi la morburu contagióse. Totu inpregiurari de acestea au contribuitu la latirea si decurgerea nefavorítóre a morburiloru amintite.

Serbarea priveghieriloru si a pomeneiloru pe tempulu cátu au duratu epidemiile, au fostu totu atátea datine acomodate pentru latirea si contagiului.

Prin scurt'a amintire scripturistica am voitu numai a informá pe onorabili lectori despre causele principali ale mortalitatiei si ale multoru pericule de viétia, anume la persónele tinere, in care se concentrédia sperantie viitorului natiunei.

Mulți voru trage la indoiala posibilitatea delaturării reului periculosu, dara n'au cuventu; cã-cã tãte causele de bóle si mórte, discutate acilea, se potu delaturã, unele de totu, altele in parte mare. Prin labóre si energia se potu nimici cuiburile de clocitur'a morburiloru. Condițiunile recerute in acãsta privintia ar fi deschiderea mai multoru canale, cã se se dea cursu liberu apei, care esundãdia si acopere teritoriulu locuitu de ómeni. Supraveghiare politiana sanitarã la edificarea locuintieloru, sustinerea curatieniei, — cu unu cuventu, energiós'a aplicare a legeri sanitarie, care precum se vede, esista numai pe charthia, fara de a fi introdusa si in fapta.

Acestea cadu in datorintiele oficiiloru si comisiuniloru sanitarie, introduse in fiacare comuna; ele sunt obligate a ingriji pentru delaturarea reului, care amenintia cu nimicire totale mai multe generatiuni.

Prin ducerea in deplinire a acestoru condițiuni, multe sute si mii de persóne aru fi scapate din ghiarele mortiei, si barbatii de statu si toti ómenii de bine, si toti cãti dorescu in florirea natiunii loru, nu aru avea atãtea cause de a se plange asup'rã degenerare si inpușinare locuitoriloru.

Fórte m'asfu bucurã deã aceste pușine cuvinte ar aduce in miscare activa simtiulu humanu si nationale alu acelora, cari sunt chiamati a se interesã pentru binele si educatiunea poporului simplu.

Stoica, med. cerc.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) In 29 Februaru st. v. au muritu in Bucuresci vechiulu si cunoscutulu poetu satiricu romanu

Constantinu Balacescu

in etate de 80 ani.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

— (Calendarele de parete „Dacia“ si esistentia statului magiaru.) Relativu la acãsta afacere cetimu in „Romani'a libera“ urmatórele:

„Unulu din amicii nostri a tramisu dilele aceste peste munti, fratiloru sei, nisce calindare de parete, din cele cu titulu „a le Daciei.“ Ce se vedi? Autoritatile magiare confiscara acele calendare, tragendu la raspundere atãtu pe persónele carora li s'au adresatu, cãtu si pe tramitietoru, pentru crim'a: „de a fi comisú o fapta menita a subminã esistentia statului magiaru.“

„Siubrede picíore, adaoge citatulú diariu, mai are statulu magiaru, deã 'i potu periclitã esistentia nisce — calendare de parete.“

— (Arestarea unui feldmarsialu-lieutenantu.) Mare sensatiune a facutu in Vien'a si cu deosebire in cercurile militare austro-ungare, arestarea neasteptata a feldmaresialu-lieutenantulu in pensiune Ottokar baronu de Prochaska, din cauza de escrocheria.

Acestu generalu, pentru cã se isi reparedie starea sa finantiara ruinata, au vendutu prin mijlocirea unui anume Franciscu Kriegshammer, licvidatoru alu reuniunii de casse din Vien'a, care si elu fu arestatu, unui consortiu parisienu o falsa concessiune pentru infintiarea unei bance de jocu in San Marino, pentru sum'a de 150.000 franci din cari au si primitu sum'a de 120.000 franci. Nu multu dupa aceea consortiulu inse; prinse de veste cã au fostu insielatu si isi luã unu avocat. Resultatulu cercetariloru — au fostu arestarea ambiloru complici si darea loru in judecata.

— (Bugetulu instructiunei si alu militiei.) Comparandu aceste doue bugete intre sine a le catoruva state, vomu ajunge la resultatulu, cã de persóna se vine in Americ'a de nordu: pentru instructiune 4 fl. 69 cr., pentru militie 3 fl. 22 cr.; Elveti'a: pentru instructiune 1 fl. 31 cr., pentru militie 2 fl. 32 cr.; Angli'a: pentru instructiune 93 cr., pentru militie 7 fl. 22 cr.; Germani'a: pentru instructiune 1 fl. 43 cr., pentru militie 8 fl. 38 cr.; Austri'a: pentru instructiune 84 cr., pentru militie 3 fl. 22 cr.; Franci'a: pentru instructiune 72 cr., pentru militie 10 fl. 36 cr.; Itali'a: pentru instructiune 42 cr., pentru militie 3 fl. 64 cr.

— (Recunoscintia chinesiã.) Precumu afirma o scire telegrafica din Shangai, ambassadorulu chinesiã Changowi au fostu decapitatu, din cauza cã au incheiatu cu guvernulu russescu unu tractatu nefavorabilu pentru interesele imperiului chinesiã.

— (Despre unu elefantu cu minte) se scrie din Moscva urmatóreã istoriã: Intr'o nópte

s'au aprinsu comptoarulu gradinei botanice. Indata ce elefantulu observa foculu si alergarea ómeniloru cã se ilu stinga, isi rupse lantiurile, alergã la unu lacu din apropiare, si dupa ce aflã o gaura sparta in ghiatia, trase apa in lungulu seu botu, se întórse fara intãrdiere la obiectulu ardiendu si dandu la o parte pe cei ce 'i stã in cale, stropi cu ap'a pe care o aduse din lacu. Dupa ce si-au terminatu lucrulu, redicã pe pazitoriulu seu pe cãfa sa si se reintórse érasu liniscitu la locul seu, unde in semnu de recunoscintia pentru cã au contribuitu din partea sa la stingerea focului, primi o dupla portiune de nutretiu.

Bibliografia.

— Sumariulu materiiloru coprinse in fasciculu I alu Annaliloru asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu: Genesea Annaliloru, (cã prefatiune) de Dr. Jos. Hodosiu. Activitatea Asociatiunei transilvane pe terenulu practicú (cã studiu retrospectiv preste publicatiunile anteriore) de G. Baritiu.

Partea oficiala. Processulu verbale alu adunare generale dela Simleu din 1878. Processu verbale alu comitetului din 24 Septembrie 1878; 3 Januarius 1878; 11 Jan. 1878; 27 Febr. 1878; 10 Maiu 1878; 30 Maiu 1878; 30 Juniu 1878; 29 Juliu 1878. Adunarea gen. din Segisiora: Discursulu de deschidere alu vice-presiedintelu consiliariu de curte Jacobu Bologna. Siedinti'a I. Raportulu comitetului pe anulu 18789 de secretariulu Dr. Jos. Hodosiu. Cuventu de bineventare alu protopopulu Zacharia Boiu in numele Segisioreniloru si rogatiunea. Processu verbale alu comitetului din 6 Septem. 1879; 11 Sept. 1879; 31 Octobre 1879; 1 Novembre 1879; 4 Nov. 1879; 31 Decembre 1879.

Partea literaria. „La race latine“, dissertatiune de G. Baritiu. Prim'a tipografia in Transilvani'a si primele carti romanesci, de acelasiu. Scóle superiøre de fete, dela acelasiu. Consideratiuni asupra starei poporului si a midiulócелoru prin care s'ar potea ajudã, de repaus. parochu si adm. protop. M. Tom'a, dissertatiune tnuta in adunarea despart. III.

Apendice. Ratiociniu despre perceptele si erogatele cassei Asociatiunei transilvane. Publicarea baniloru incursi la cass'a Asociatiunei dela 15 Decembre 1878 pãna la 31 Dec. 1879. Pretiulu 90 cr. v. a. = 2 franci.

— Pre candu abonatii istoriei despre resboiulu orientale erau p'aci se'si pãrda tóta patienti'a, ne veni dela Gratiu pe langa una privata, fórte dorerosã, urmatóri'a corespondentia litografata:

Graz, in 26 Februaru 1880.

Prea stimat Domnule!

Diverse greutati nepreviute, inse pentru aceea fórte insemnate, pórtã vin'a la intãrdiare aparerei finei opului „Resb. orient.“ resp. a fasciculeloru XI—XV, a acestui opu, din care 'mi am propusu a creã unu opu nationalu, care se descrie nepartinitoriu si cu coloru vii meritele vitezei armate romane, si ale eroiloru cari s'au luptatu si 'si-au versatu sangele pe campulu de onóre pentru independintia Romaniei de supremati'a turcesca, in cãtu de si unii din ei au platitu si au sigilat cu viati'a loru independenti'a, totusi se remana urmasiloru unu opu, in care se se afe insirate faptele eroice ale fiacaruia fara partinire, si judecate dupa dreptate.

Din norocire aceste greutati sunt invinse, si finea opului va apareã in cateva dile, si Vi-lu voiu trimete in decursulu lunei viitóre dupa dorintia Dvóstre cu recepere postala (Postnachnahme).

Eu am sperantia, cã ceea ce sunt in placut'a positiune de a presentã, nu va lipsi de a face o impresiune favorabila, si va inpacã pe onoratiile mei abonati cari 'mi voru darui érasu increderea. — La acãsta ocasiune am onórea a Ve face atentu, cã conformu dorintiei exprimate din mai multe parti, amu comandatu pãreti infrumsetiati cu auru, fórte eleganti, si prin acãsta 'mi iau libertatea a Ve intreabã, deã doriti si DVóstra a primi cu finea opului astfelu de pãreti, cari costa numai 1 fl. — In privintia celoru doue tablouri mari: „Cucerirea unui drapelu“ si „Cucerirea redutei Griviti'a“, ve voiu inpartasi mai tardiu cu de amenuntulu.

De presente inca nu sunt gata, cu tóte cã se lucra la ele de timpu indelungatu la o firma renumita, care dà garantia destula, cã voru fi reproducere fórte bine, nu cã „Ocuparea Plevnei“, care e lucrata la o alta firma, si care n'a multiamitu asteptarile mele.

In Maiu se va gatã tabloulu primu „Cucerirea unui drapelu“ si ceva mai tardiu alu douilea. — Eu voiu trimete dupa aceea in tóte locurile mai inoporate si la tóte redactiunile cãte unu exemplariu spre a'lu espune intr'unu localu publicu, cã se aiba fia-cine de alu vedea, si a se decide spre a'lu cumperã séu nu.

Rogandu-ve a'mi raspunde in curendu in privintia trimeterei opului si a pãretiloru, me subscriu cu tóta stim'a.

Paulu Cieslaru.
librariu.

Post'a redactiunei.

Dupace comunicatiunea pe calea ferata este deschisa de a dreptulu pãna la Bucuresci; dupace se spune cã de siguru, cã se va deschide si o cursa cu trenu acceleratu, de persóne, la intrebarea mai multora respundemu:

1. Abonamentu se face cu bani austriaci numai la fruntarie in Predealu; de acolo se platesce in moneda romanescã, auru, argintu, bilete hipotecarie, care au cursu mai bunu decãtu argintulu. 2. Ospetarii (Hotel) se afla multe in Bucuresci. Cele mai elegante, (prin urmare si mai scumpe) sunt: Grand-hotel de Bu-

levard. Grand-hotel Brofft. Hotel metropole. Mai de a dou'a mana: Dacia (odinióra Manucu) cu vreo 100 de camere. Union. Concordia vechia si noua. Orientu. Fieschi. Mai de a trei'a mana: National. London. Patria. Transilvania. Gabroveni. Bulgaria. Russi'a. Pest'a. Atena si altele cãteva. La trei deschise numai in a. tr. nu le scimu firm'a. 3. Viéti'a de hotelu in Bucuresci este celu pușinu asia de scumpa cã in Vien'a. 4. La Ploiesci inca se afla vreo patru hotele bune. 5. Damu consiliulu, cã ori-ce passageru se intrerbe indata la intrare, de tarifa cameleroru, cã se scia curatu ce are a plati. 6. La fruntaria in vam'a romanescã se visitãdia tóte obiectele si de 1 anu incóce mai virtosu comerciantii se plangu mereu de chicane. 7. Passagerii se aiba pasportu.

Cursulu burseli din Vien'a si Pest'a in 13 Martiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru	101.85	101.75
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	— —	78.75
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	92.—	91.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	81.80	82.25
Inprumutulú drumuriloru de feru ung.	118.90	118.75
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	89.75	89.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	— —	88.50
Obligatiuni urbariale temesiane	88 —	88 —
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	— —	87.50
Obligatiuni urbariale transilvane	88.70	88.—
Obligatiuni urbariale croato slavone	92 50	— —
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimei de vinu	91.50	91.25
Datorie de statu austriaca in chartie	71.30	71.30
Datoria de statu in argintu	72.05	72.—
Rent'a de auru austriaca	86.30	86.2
Sorti de statu dela 1860	128.50	128.—
Actiuni de banca austro-ung.	836.—	830.—
Actiuni de banca de creditu ung.	300.25	2 5.—
Actiuni de creditu aust.	282.25	282.50
Sorti unguresci cu premii	— —	112.75
Argintu	— —	— —
Galbini imper.	5.57	5.52
Napoleonforulu	9.45 1/2	9.45
100 marce nemtiesci	58.15	58.20

A XI-a adunare generala ordinara a bancei generala de asiguratiune mutuala „Transilvani'a“

va avea locu

Marti in 30 Martiu c. n. a. c.

la 3 óre dupa prandiu in cas'a propria a institutului
(strad'a Cisnadiiei Nr. 5.)

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de séma despre afacerile anului 1879.
2. Raportulu comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare.
5. Propuneri incurse.
6. Sortiri de obligatiuni ale fondului de inte-

meiare.

Sibiiu, in 3 Martiu 1880.

(9) 1-2 **Consiliulu administrativu.**

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg

alu lui
Franciscu Wilhelm, farmacistu in
Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecãtore si usuratore pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru cãtãrele gútleului si alu bronchiiloru, tuse spasmodica, ragusiela, multe alte suferintie ale gútlului si ale plumaniloru.

Fórte de recomandatú este acestu sucu cã preservativu pe tempuri neguróse si aspre.

Fíindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necessitate pentru ómenii cari suferu de plumani; éra pentru cantareti si oratori in contra vocei infforate, séu chiaru in contra ragusieli, elu éste unu mijlocu nedispensabilu. — Numerose ateste probése cele afirmate mai sus.

Se afla de vendiare in sticle a 1 fl. 25 cr. in Sibiiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. E. Misselbacher sen.

Onoratulú publicu se cãra totudeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fíindu-cã acesta se produce singuru numai de o ine, si de órce fabricatele puse la vendiare subt firm'a Iulius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nisce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebít'a atentiune a publicului cumperatori.

(2) 5-25

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Kraft.**